

2017-08-10
Dnr M2017/01954/Nm

Miljö- och energidepartementet

Naturvårdsverket
106 48 Stockholm

Uppdrag att ta fram ett kunskapsunderlag om våtmarker

Regeringens beslut

Regeringen uppdrar åt Naturvårdsverket att ta fram ett kunskapsunderlag om våtmarkernas ekologiska och vattenhushållande funktion i landskapet.

Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Miljö- och energidepartementet) senast den 30 oktober 2017.

Bakgrund

Våtmarker har en viktig funktion i landskapet och bidrar med en lång rad ekosystemtjänster – däribland förmåga att balansera vattenflöden, buffra vid höga vattenflöden, magasinera vatten, öka tillskottet till grundvattnet, vara habitat för fisk och vilt, bidra till biologisk mångfald samt öka retention av näringsämnen och miljögifter. Dessa tjänster är en förutsättning för många delar av samhället.

Historiskt har omkring en fjärdedel av Sveriges ursprungliga våtmarksareal försvunnit genom utdikning, sjösänkning och uppodling. Denna utveckling har följt av samhällets utveckling när det gäller behov av utbyggnad av städer, infrastruktur och förbättrad odlingsmark.

Utvecklingen där våtmarkerna har minskat har dock medfört att den biologiska mångfalden skadats, att vattenområden torrlagts, att vattenflöden ökat, att utsläppen av växthusgaser ökat samt att sådana ekosystemtjänster från våtmarker som retention av näringsämnen och miljögifter, kolinlagring och kulturella värden har minskat.

De senaste åren har nya utmaningar och målsättningar med kopplingar till våtmarker blivit allt mer tydliga. Det gäller såväl förändringar i naturen som till exempel ett förändrat klimat men också samhällsförändringar som kräver nya lösningar.

Klimatförändringen med högre temperaturer, ökad avdunstning och förändrad nederbörd bedöms påverka vattentillgången i vissa delar av landet. Förändringar i nederbördsmonstret kan innebära att grundvattenbildning, vattenföring och vattenstånd minskar i vissa delar av landet medan de ökar i andra delar. En förändrad tillgång till vatten kan påverka både dricksvattenförsörjning och förutsättningar för jord- och skogsbruk, industri och turism liksom förutsättningarna för biologisk mångfald.

I takt med att befolkningstillväxten ökar i Sverige finns behov av utveckling av bostäder och infrastruktur. I denna utveckling finns det möjligheter att dra nytta av våtmarkernas funktion i landskapet, bland annat deras förmåga att buffra vatten och bidra till goda livsmiljöer. Ett aktivt jord- och skogsbruk förutsätter att våtmarker och vattnen i landskapet fungerar stödjande för denna produktion. Våtmarker kan också bidra med uppväxtplatser för bland annat gäddyngel. I det lokala perspektivet kan de ekosystemtjänster som våtmarker bidrar till vara viktiga för utvecklingen av företagande och turism.

Våtmarkerna och deras funktion behöver därför ses i ett brett sammanhang. Detta stöds inte minst av genomförandet av Agenda 2030. Här är behovet av att se kopplingar och interaktion mellan olika samhällsutmaningar centralt.

Trots insatser under de senaste decennierna för att skydda och restaurera våtmarker, har både tillståndet för våtmarkerna och möjligheterna att uppnå miljö kvalitetsmålet *Myllrande våtmarker* försämrats och regeringen har bedömt att ytterligare åtgärder behövs.

Regeringen har meddelat sin avsikt att genomföra en satsning för att förebygga torka genom att bl. a stärka landskapets förmåga att balansera vattenflöden och magasinera vatten genom att i större utsträckning

restaurera och anlägga våtmarker. Satsningen inkluderar även att öka kunskapen om grundvattenresurser i utsatta regioner genom fördjupade kartläggningar av grundvattenresurser.

Närmare om uppdraget

Enligt riksdagens beslut innebär miljökvalitetsmålet *Myllrande våtmarker* att våtmarkernas ekologiska och vattenhushållande funktion i landskapet ska bibehållas och värdefulla våtmarker bevaras för framtiden.

I budgetpropositionen för 2016 (prop. 2015/16:1) aviserade regeringen att den avsåg att ge Naturvårdverket i uppdrag att ta fram förslag till en strategi med insatser, ansvarsfördelning och kostnadsbedömningar med syfte att öka takten i naturvårdsinsatser som skydd och restaurering av våtmarker.

Mot bakgrund av samhällsutvecklingen med de nya utmaningar och målsättningar som finns och för att i nästa steg kunna fortsätta arbetet med uppdraget att ta fram förslag till en strategi behöver kunskapsunderlaget om våtmarkernas ekologiska och vattenhushållande funktion förbättras. Regeringen uppdrar därför åt Naturvårdsverket att ta fram ett kunskapsunderlag om våtmarkernas ekologiska och vattenhushållande funktion.

Underlaget ska redovisa kunskaper om våtmarkernas betydelse för att balansera vattenflöden, att buffra vid höga vattenflöden, att magasinera vatten, att bevara biologisk mångfald samt för att öka retention av näringsämnen och miljögifter. Kunskaperna ska i ett senare skede kunna användas för att restaurera och anlägga våtmarker så att våtmarkernas ekologiska och vattenhushållande funktion i landskapet bibehålls och så att värdefulla våtmarker bevaras för framtiden. Det gäller våtmarker i såväl jord- och skogsmark som i tätort.

När Naturvårdsverket utarbetar kunskapsunderlaget ska myndigheten beakta relevanta delar av Sveriges geologiska undersöknings redovisning av uppdraget om kunskapsunderlag om grundvattenbildning (som ska redovisas den 30 september 2017).

Uppdraget ska genomföras efter samråd med Sveriges geologiska

undersökning (SGU), Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut (SMHI), Havs- och vattenmyndigheten, Skogsstyrelsen, Statens jordbruksverk, Trafikverket, Boverket och länsstyrelserna.

På regeringens vägnar

Karolina Skog

Magnus Bergström

Kopia till

Statsrådsberedningen

Finansdepartementet

Näringsdepartementet

Boverket

Havs- och vattenmyndigheten

Länsstyrelserna

Skogsstyrelsen

Statens jordbruksverk

Sveriges geologiska undersökning

Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut

Trafikverket